

Update : Feb. 2012

โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อความปลอดภัย
ในภาวะฉุกเฉิน (Safety) สุขภาวะของเจ้าหน้าที่ (Health)
และบูรณาการสิ่งแวดล้อม (Environment) สำหรับองค์กรมาตรฐาน
โดย อาจารย์คณาทัต จันทรศิริ

ASIA * SHE
A03 / 10 Pages

สมาคมการดับเพลิงและช่วยชีวิต FARA Fire And rescue Association องค์กรเอกชนไม่หวังผลตอบแทน Non-Profit, Non-Governmental Organization NP-NGO ดำเนินกิจกรรมด้านการเผยแพร่ความรู้ และผลิตครูเพื่อถ่ายทอดความรู้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความปลอดภัยในภาวะฉุกเฉิน (Safety in case of Emergency) อาทิ การดับไฟ Fire Service การกู้ภัย Rescue Service และการกู้ชีพ Emergency Medical Service
2. ด้านการส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและจิตของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ก่อนผู้รับบริการหรือลูกค้า (Health policy) โดยให้ความสำคัญด้านจิตวิญญาณ ผ่านความรัก
3. ด้านการสรรสร้างกระบวนการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environment) โดยมีผลสะท้อนกลับสู่เจ้าหน้าที่ อย่างเหมาะสม ทั้งถึง และนับใจ

ด้วยความรู้ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว สมาคมฯ FARA ร่วมกับ สมาพันธ์การช่วยชีวิต ดับเพลิงและกู้ภัยแห่งเอเชีย APFA Asia Pre-hospital and Fire Rescue Federation Association ได้กำหนดเป็นมาตรฐาน 2 มาตรฐาน คือ

1. มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัยและช่วยชีวิต FARA-FS (Fire Safety) Certified
2. มาตรฐานความปลอดภัย(Safety) สุขภาพ (Health) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ASIA-SHE

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัยและช่วยชีวิต FARA-FS(Fire Safety) Certified

โครงการของสมาคมการดับเพลิงและช่วยชีวิต FARA Fire And Rescue Association ถือกำเนิดเมื่อ พ.ศ.2543 (ค.ศ.2000) เพื่อพัฒนาระบบความปลอดภัยโดยเฉพาะด้านการป้องกันระงับอัคคีภัยและการช่วยชีวิต ให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับนานาประเทศ เพื่อส่งเสริม “การพัฒนาคุณภาพองค์กรรวม” TQM Total Quality Management ให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้ การฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด แล้วประเมินมาตรฐานและรับรอง ด้วยนโยบาย “ใกล้ชิดประจุมิตรและญาติ”

เงื่อนไขในการขอรับรองมาตรฐาน FARA –FS Certified (ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ.2554 เป็นต้นไปพัฒนาเป็นมาตรฐาน ASIA-SHE)

หน่วยงานที่ต้องการมาตรฐานการป้องกันอัคคีภัยและช่วยชีวิต FARA-FS จะต้องผ่านการอบรมตามข้อกำหนด 4 หลักสูตรภายใน 1 ปี (รายละเอียดดูในเอกสาร BO3-B06) พร้อมทั้งปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรที่ 2 (ERT) แล้ว ERT จะต้องดำเนินการอบรมเจ้าหน้าที่ที่เหลือทั้งหมดให้สามารถใช้เครื่องดับเพลิงเบื้องต้นได้ และ ERT ทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมงานของ ER อย่างน้อย 6 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง
2. เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรที่ 3 (HB) แล้วจะต้องจัดตั้งสภาความปลอดภัย สุขภาพและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการบริหารความเสี่ยง ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
3. ต้องจัดทำคู่มือการป้องกันระงับอัคคีภัยและภัยพิบัติของหน่วยงานแก่ให้เจ้าหน้าที่ทุกคน
4. เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรที่ 4 (ED) แล้วต้องดำเนินการซ้อมแผนฉุกเฉินไปตามหน่วยงานย่อยต่างๆให้ได้ด้วยตนเอง (โดยมีระดับความยาก-ง่ายในการซ้อม 5 ระดับ 5 Stage)
5. การรับรองมาตรฐานครั้งแรก (ASIA-SHE Cer.1) มีอายุ 3 ปี ครั้งต่อไปต้องประเมินด้วยการตอบคำถามในเอกสาร พร้อมกับต้องจัดการอบรมหลักสูตร ERT ต่อเนื่องไปจนได้ ERT ครบ 100% (ซึ่งสมาคม FARA จะดำเนินการให้ไม่เกิน 5 รุ่น หลังจากนั้นหน่วยงาน ต้องดำเนินการเอง เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างถาวร)

เกณฑ์ขั้นต่ำสู่มาตรฐานฯ

1. ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันและระงับอัคคีภัยขั้นต้น จนถึงขั้นปานกลาง (Fire Extinguisher & Fire Hose System) ตามมาตรฐานที่กำหนด
2. มีป้ายสื่อความปลอดภัย (Safety Sign) ให้ครบถ้วนชัดเจน และมีรูปแบบเป็นสากล
3. มีแผนฉุกเฉิน (Emergency Plan & Evacuation Drill) หรือมบุคคลากรรับผิดชอบ ERT Emergency Response Team และเคยฝึกปฏิบัติมาแล้ว อย่างสม่ำเสมอ โดยมีคู่มือที่กำหนดรายละเอียดครบถ้วน มอบให้เจ้าหน้าที่ทุกคน

เกณฑ์ขั้นต่ำทั้ง 3 ข้อนี้ จะต้องถูกกำหนดเป็นนโยบายของหน่วยงานที่ขอมาตรฐาน และดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามกำหนดในคู่มือฯ

ขั้นตอนปฏิบัติเพื่อให้ได้มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัย

1. สำรวจตรวจตรา
2. จัดหาเครื่องมือ
3. ฝึกหรือผู้ใช้

วิธีดำเนินงาน เพื่อเป็น “องค์กรปลอดภัยคุณภาพ”

- ① จัดคนรับผิดชอบ
- ② ตรวจสอบงบประมาณ
- ③ ตรวจอาคารสถานที่
- ④ ตรวจสอบที่แผนเดิม
- ⑤ ทำเสริมแผนใหม่
- ⑥ มุ่งทำไปให้ต่อเนื่อง

วิธีดำเนินงาน

① จัดคนรับผิดชอบ

หน่วยงานต้องแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเป็นทางการ (โดยคำสั่งจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็นลายลักษณ์อักษร) เพื่อจัดทำแผนแม่บทในการป้องกันระงับอัคคีภัยและการช่วยชีวิต(ธรรมนูญความปลอดภัย) ซึ่งควรมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก (ที่เป็นสมาชิก หรือ ใช้มาตรฐาน

NFPA National Fire Protection Association , USA.) สำหรับเรื่องอัคคีภัย และใช้มาตรฐาน APFA Asia Pre-Hospital And Fire Rescue Federation สำหรับเรื่องการช่วยชีวิต เข้าร่วมในคณะทำงานนี้ด้วย เพื่อให้ แผนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก อาจเชิญได้จากสมาคมการดับเพลิงและช่วยชีวิต FARA , หน่วยดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร และหน่วยดับเพลิงของท้องถิ่น (ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ผ่านการรับรอง มาตรฐาน NFPA , APFA หรือเทียบเท่า) ฯลฯ

หลักสำคัญในการบริหารบุคลากร คือ ต้องตั้งเป้าหมายให้คนในองค์กรสามารถดำเนินการเองได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง และมีนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่องจนยั่งยืน โดยสมาคมฯ FARA ได้กำหนด **วิสัยทัศน์-พันธกิจ** ให้กับองค์กรที่ต้องการพัฒนามาตรฐาน คือ

①	ทำได้เมื่อภัย (งาน) มา	มีความรู้ มีความพร้อม ฝึกซ้อมเสมอ
②	รู้ปัญหาเพื่อแก้ไข	สำรวจค้นหาความเสี่ยง ประเมิน และร่วมกันแก้ไข
③	เป็นขวัญกำลังใจ	เอื้อเพื่อ อาหาร ใส่ใจ และเอาใจใส่ผู้ร่วมงาน
④	เพื่อให้รักสามัคคี	ทุกเป้าหมายต้องก่อให้เกิดความรัก และเกื้อกูลกันตลอดไป

(ไม่ต้องเป็นเทวดา ขอแค่เป็นคนน่ารัก)

๒ ตรวจสอบงบประมาณ

ควรตรวจสอบงบประมาณที่มีอยู่แล้ว หรือคาดว่าจะมีเพิ่มเติมมาในอนาคต เพื่อจะได้เลือกแผนการทำงานที่เหมาะสมได้โดยทันที เช่น

- 2.1 ถ้ามีงบประมาณมากเพียงพอ ให้จัดหาอุปกรณ์ทั้งหมดที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานโดยทันที แล้วจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ให้รู้และเข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์เหล่านั้น และการบริหารแผนการป้องกัน-ระงับอัคคีภัยและการช่วยชีวิตอย่างสมบูรณ์
- 2.2 มีงบประมาณปานกลาง ก็ให้จัดซื้ออุปกรณ์เท่าที่จำเป็น และตั้งงบประมาณผูกพันระยะกลาง (ภายใน 3-5 ปี) สำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ที่เหลือ แต่ต้องใช้งบประมาณบางส่วนที่มีนั้น จัดการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้เป็นประการสำคัญ ฟังระลึกเสมอว่า “คนนำเครื่อง” คนมีความรู้สามารถปฏิบัติได้ดีกว่าคนมีเครื่องมือมากมายแต่ใช้ไม่เป็น
- 2.3 มีงบประมาณน้อยมาก ก็ควรใช้ไปในการพัฒนาบุคลากรก่อน โดยจัดให้มีการฝึกอบรม (โดยผู้ฝึกอบรมต้องมีมาตรฐานและเข้าใจ ข้อกำหนดของ HA, Hospital Accreditation สำหรับโรงพยาบาล หรือมาตรฐานอื่นๆ ที่องค์กรต้องการ เช่น ISO 14001, ISO(TIS)18001ทำการรณรงค์ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยกำหนดตารางการปฏิบัติเป็นทางการ และต้องมีการประเมินผล

๓ ตรวจสอบอาคารสถานที่

สำรวจอาคารและโครงสร้างกายภาพทั้งหมด โดยคณะทำงานขององค์กรและผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย จากหน่วยงานมาตรฐานแล้วปรับปรุงระบบความปลอดภัยให้เป็นไปตามข้อกำหนด ดังรายการต่อไปนี้ :

- 3.1 หาพื้นที่เสี่ยง (Risk Area) ต่อการเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือภัยอันตรายต่างๆ เช่น อาคารแตกร้าว , หลุด แล้วกำหนดแผนการแก้ไขเป็นรูปธรรม อย่างสม่ำเสมอ
- 3.2 จัดตั้งกองบัญชาการแผนฉุกเฉิน (Emergency Response Room) (บก.แผน)(ต้องมีทีเดียว) ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอยู่แล้วให้ปรับปรุงตามความเหมาะสม (อ่านรายละเอียดคุณสมบัติ บก.แผน ได้ที่เอกสาร A17)
- 3.3 กำหนดจุดรวมพล (Assembly Area) และจุดปลอดภัย(Safe Area) ใช้เป็นพื้นที่เพื่อตรวจสอบหาผู้ติดค้าง ที่สามารถรองรับการอพยพได้อย่างเหมาะสมหากมีอยู่แล้วให้ปรับปรุงบำรุงรักษา (ควรมีจุดรวมพลไม่น้อยกว่า 2 จุด แต่ไม่เกิน 4 จุด) ใช้ครวาระจุดเดียว
- 3.4 กำหนดเส้นทางอพยพหนีไฟ (Access Route) ทั้งบุคคลและทรัพย์สิน จากทุกๆจุดของพื้นที่ , จุดติดตั้งกล่องตรวจรายชื่อผู้เข้าพื้นที่อันตราย (ERT Box) แล้วจัดทำแผนผังเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ได้รับทราบทั่วกัน
- 3.5 กำหนดเส้นทางจราจร (Traffic Route) ในหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นให้สามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรืออุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งจะต้องกำหนดทิศทางการจราจร, กำหนดบริเวณที่จอดรถดับเพลิง ซึ่งต้องมีแหล่งน้ำสนับสนุน, บริเวณที่จอดรถบันได บริเวณที่จอดรถฉุกเฉินต่างๆ ฯลฯ, ประตูทางเข้า-ออก และประตูฉุกเฉินหากทางเข้า-ออกใช้ไม่ได้ เป็นต้น
- 3.6 จุดติดตั้งอุปกรณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยอื่นๆ ที่เหมาะสมกับสถานที่และงบประมาณ เช่น เครื่องตรวจจับควัน และความร้อน (Smoke / Heat Detectors) ,สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm) , หัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Sprinkler) , แผงควบคุมระบบเตือนภัย (Fire Control Panel) , ไฟฉุกเฉิน (Emergency light) มีจำนวนเพียงพอ และสามารถใช้งานได้หรือไม่ ฯลฯ
- 3.7 จุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ทั้งเพลิงไหม้เบื้องต้น (ถังดับเพลิงแบบยกหัว Portable Fire Extinguisher) และเพลิงไหม้ขั้นปานกลาง (ระบบสายฉีดน้ำดับเพลิง) แหล่งเก็บน้ำสำรอง,บ่มน้ำดับเพลิง (ดูรายละเอียดในข้อ 1 เกณฑ์ขั้นต้นๆ)
- 3.8 จุดติดตั้งอุปกรณ์ช่วยชีวิตอื่น ๆ อาทิ รอกหนีไฟ (Fire Escape Device) เพื่อใช้นำคนลงจากที่สูง , ท่อผ้าหนีไฟ (Chute) , เครื่องช่วยหายใจ (BA.) ที่กฎหมายกำหนดให้มีเพื่อปฏิบัติงานในบริเวณที่ขาดอากาศได้, เบาะลมช่วยชีวิต (Air Cushion) , ขวาน, ส้อนปอนด์,เชือก, เปลหาม, หน้ากากฉุกเฉิน, บันไดสำหรับพาตะเบียง, เข้าช่วยเหลือผู้ติดค้างบริเวณชั้น 2 , เปลผ้าใบ (Soft Stretcher) , อุปกรณ์ทางการแพทย์ฉุกเฉิน และยาที่จำเป็น ฯลฯ
- 3.9 จุดติดตั้งกล่อง ERT (ERT Box) คือ กล่องรองรับบัตรประจำตัวผู้เข้าไปช่วยเหลือในพื้นที่อันตราย
- 3.10 ป้ายสื่อความปลอดภัย (Safety Sign) และป้ายประชาสัมพันธ์ภัยอันตรายต่างๆ เช่น ป้ายทางออก(Exit) , ป้ายทางออกฉุกเฉิน (Emergency Exit) , ป้ายทางหนีไฟ (Fire Exit) , ป้ายทางตัน (No Exit) , ป้ายจุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง (Fire Extinguisher) , ป้ายจุดติดตั้งสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉิน (Fire Alarm) , ป้ายบริเวณเก็บวัตถุอันตราย (Hazardous Material) , ป้ายจุดติดตั้งรอกหนีไฟ(Fire Escape Device) , ป้ายบอกชั้น(Level) ,ป้ายห้องหรือแผนกต่างๆ ฯลฯ ซึ่งต้องอ่านได้ชัดเจนทุกมุม ทั้งกลางวันกลางคืน (สูงไม่ต่ำกว่า 2 เมตร)
- 3.11 ระบบการติดต่อสื่อสาร(Communication) เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานได้รับข่าวสารฉุกเฉินโดยทันที อาทิ ระบบเสียงตามสาย, หอกระจายข่าว , ระบบวิทยุสื่อสาร, ระบบติดต่อภายใน (Intercom) , ระบบโทรศัพท์ , ระบบโทรศัพท์วงจรปิด , โทรศัพท์มือถือ , รถกระจายเสียง หรือแม้แต่เครื่องขยายเสียงที่ใช้แบตเตอรี่ เป็นต้น สักราวว่า มีจำนวนเท่าใด เพียงพอหรือไม่ เนื่องจากภาวะฉุกเฉินจะได้รับการตอบสนอง อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ก็ด้วยระบบการสื่อสารเหล่านี้

4 ตรวจสอบอีกทีแผนเดิม

ทุกองค์การ จะต้องมีการวางแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยอยู่แล้วอย่างแน่นอน แต่อาจไม่ได้นำมาปฏิบัติ หรือ แผนๆนั้น อาจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่ทุกหน่วยงานกำลังมุ่งเน้นไปสู่เป้าหมายแห่งการเป็นองค์การที่มีคุณภาพมาตรฐาน ดังนั้น จึงควรมานำแผนเดิมมาวิเคราะห์ และหาทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม นำมาปฏิบัติได้ทันที โดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน

5 ทำเสริมแผนใหม่

การจัดทำแผนการ (โครงการ) ป้องกันและระงับอัคคีภัยในหน่วยงานขึ้นใหม่นั้น จะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ อย่างมีระบบ กำหนดจุดหมายปลายทาง (ENDS) และแนวทางการดำเนินงาน (Means) ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการพัฒนาองค์การ ซึ่งเราควรศึกษาและเรียนรู้การบริหารจัดการแผนใหม่ สำหรับองค์การที่กำลังพัฒนาคุณภาพ

6 มุ่งทำไปให้ต่อเนื่อง (CQI Continuous Quality Improvement)

ความล้มเหลวของโครงการ หรือแผนใดก็ตาม มักมีปัจจัยสำคัญอยู่ที่การขาดความต่อเนื่องสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน ซึ่งมีพฤติกรรมหลักคือ “งัด”, “เลื่อน”, “แซงเขื่อน” และ “บิดเบือนเป้าหมายเดิม” ดังนั้น หากหน่วยงานใดปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเป็น **องค์กรที่ปลอดภัย** อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงพยาบาลที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน HA, หรือองค์กรมาตรฐานอื่นๆ ก็ควรหาทางปฏิบัติให้แผนฯ ที่วางไว้อย่างดีแล้วนั้น ดำรงและดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป เปรียบเสมือนกับ “การหายใจของมนุษย์ ที่หยุดเมื่อใด คือตายเมื่อนั้น ”

ขยายความ เกณฑ์ขั้นต้นสู่มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัย FARA-FS (Fire Safety) Certified

1 ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันและระงับอัคคีภัยขั้นต้นจนถึงขั้นปานกลางอย่างถูกต้อง

- 1.1 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ (Portable Fire Extinguisher) แต่ละประเภท ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และวัตถุประสงค์เพลิง เช่น ในห้องที่ต้องการความสะอาด ห้ามใช้เครื่องดับเพลิงชนิดผงเคมีแห้ง และเครื่องดับเพลิงที่ทำให้เกิดสารพิษ หรือสกปรก เป็นอันตราย อาทิ ห้องผ่าตัด (OR) ห้องผู้ป่วยหนัก (ICU) ห้องฉุกเฉิน (ER) อาคารผลิตอาหารหรือยา ห้องเก็บหรือผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าละเอียดอ่อน ห้องอื่นที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ฯลฯ ให้ใช้เครื่องดับเพลิงชนิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือน้ำยาเหลวระเหยที่ไม่มีสารพิษ CFC และใช้น้ำ หรือโฟม ในบริเวณที่เชื้อเพลิงมีลักษณะเป็นของแข็งเชื้อเพลิงธรรมดา เช่น ยาง ไม้ ผ้า กระดาษ พลาสติก ฯลฯ
 - 1.2 จำนวนเครื่องดับเพลิงซึ่งมีประสิทธิภาพในการดับเพลิง ไม่ต่ำกว่า 6A-10B ไม่น้อยกว่า 1 เครื่องต่อพื้นที่ 200 ตร.เมตร (สำหรับองค์กรที่มีความเสี่ยงขั้นปานกลาง)
 - 1.3 จำนวนเครื่องดับเพลิงไม่น้อยกว่า 1 เครื่อง ต่อระยะห่างไม่เกิน 20 เมตร
 - 1.4 ห้ามติดตั้งเครื่องดับเพลิงสูงจากพื้น (วัดถึงส่วนสูงสุดของเครื่องฯ) เกินกว่า 140 ซม. สำหรับเครื่องที่มีน้ำหนักเบา (ไม่เกิน 10 กิโลกรัม) , และห้ามติดตั้งเครื่องดับเพลิงขนาดหนัก(เกิน 10 กิโลกรัม) สูงกว่า 90 ซม. โดยเฉพาะเครื่องดับเพลิงชนิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
- ในหลายๆ ประเทศนิยมตั้งเครื่องดับเพลิงไว้บนพื้น โดยมีมาตรฐาน เพื่อให้สามารถหยิบใช้ได้โดยสะดวกทุกคน

(ภาพที่ประเทศเกาหลี)

- 1.5 ต้องมีระบบดับเพลิงเพื่อรองรับเพลิงไหม้ขั้นปานกลาง ถึงขั้นรุนแรง อาทิ ม้วนสายยางฉีดดับเพลิง (Fire Hose Reel) , สายฉีดดับเพลิงแบบแขวน (Fire Hose Rack) , ม้วนสายส่งน้ำดับเพลิง (Fire Delivery Hose) พร้อมหัวฉีด (Nozzle) , สายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Fighting Hose) , สายสูบน้ำดับเพลิง (Suction Hose) พร้อมทั้งมีแหล่งเก็บน้ำดับเพลิง(Water Tank) , เครื่องสูบน้ำดับเพลิง (Fire Pump) , ท่อทางจ่ายน้ำดับเพลิง (Fire Hydrant) , ท่อรับน้ำดับเพลิง (Inlet Valve)
- 1.6 ต้องจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง และฝึกซ้อมดับเพลิงโดยเฉพาะ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า ถุงมือ หมวก หน้กากบป้องกันความร้อน หรือควันพิษ เป็นต้น

② มีป้ายสื่อความปลอดภัย (Safety Sign)

ที่ต้องจัดให้มีเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทุกมุม ในระยะไกล ทั้งเวลากลางวัน และกลางคืน ส่วนใหญ่ คือ ป้าย 3 มิติแบบเรืองแสง

- 2.1 ป้ายบอกทางหนีไฟ (Fire Exit) ใช้เฉพาะช่องทางหนีไฟเท่านั้น
- 2.2 ป้ายทางออกฉุกเฉิน (Emergency Exit) ควรจัดเตรียมไว้รวมกระทั่งหน้าต่าง ที่สามารถออกไปได้
- 2.3 ป้ายทางเข้า-ออก (Entrance - Exit) ทางขึ้น-ลง
- 2.4 ป้ายบอกจุดติดตั้งอุปกรณ์ป้องกัน-ระงับอัคคีภัย และอุปกรณ์เตือนภัยต่าง อาทิ เครื่องดับเพลิงแบบมือถือ (Fire Extinguisher), ตู้เก็บสายส่งน้ำดับเพลิง (Fire Hose Cabinet), จุดเปิดสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm), จุดติดตั้งอุปกรณ์ช่วยชีวิตต่างๆ เช่น รอกหนีไฟ (Fire Escape Device) เปลหามผ้าใบ (Soft Stretcher), หน้ากากกันควันพิษ ฯลฯ

- 2.5 ป้ายบอกชื่อห้อง หรือช่องทางต่างๆ ทุกช่อง ทุกประตู รวมทั้งทางตัน , บริเวณอันตราย, ป้ายจุดรวมพล (Assembly Area), ป้ายกองบัญชาการแผนฉุกเฉิน (Emergency Response Room), ป้ายจุดปลอดภัย (Safe Area) ของแผนก
- 2.6 ป้ายระบุ “ห้ามใช้ลิฟท์ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้” ติดไว้บนอกลิฟท์ ทุกๆ โถงเข้าลิฟท์
- 2.7 ป้ายบอกความรุนแรงของสารไวไฟ, สารเคมี, สารกัมมันตรังสี, วัตถุมีพิษ ฯลฯ
- 2.8 ป้ายกฏระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติ ป้ายจราจร, ป้ายรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัย ฯลฯ

ป้ายต่างๆเหล่านี้ จะต้องสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไกล หลายมุมมอง ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

③ มีแผนฉุกเฉินและรายงานการฝึกปฏิบัติตามแผน

ซึ่งจะต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- 3.1 แผนกำหนดบุคลากรและหน้าที่ตามแผนฉุกเฉิน (แบ่งเป็น 6 ทีม) จะต้องมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุชื่อ (มีใช้เพียงตำแหน่ง) (ดูรายละเอียด A03 หน้า 6)
- 3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (ดูรายละเอียด A03 หน้า 7-8)
- 3.3 เหตุการณ์สมมุติ ซึ่งมีข้อกำหนดแบบท้ายตัวอย่าง (เอกสาร C01)
- 3.4 สรุปประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (เอกสาร A09)
- 3.5 มีภาพถ่าย และ Clip VDO การซ้อม เหยแพร่ทางสื่อสาธารณะได้

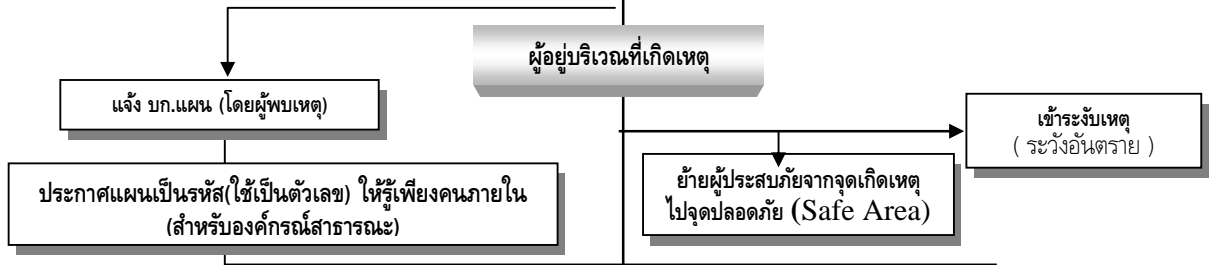

ระบบการบริหารเหตุฉุกเฉิน Incident Command System
ผู้ปฏิบัติงานคือ “ทีมฉุกเฉิน” ERT Emergency Response Team

เหตุเพลิงไหม้แรกเริ่ม

ผู้พบเหตุการณ์ร้องขอความช่วยเหลือ (แจ้งเหตุ)

ทุกทีมปฏิบัติงานอย่างจับเวลาเดียวกัน

- ทีม 1**
- **ผ.บ.แผน :** ไปสู่ บก.แผน เพื่อทำหน้าที่บัญชาการ
 - **ผู้ช่วย 2 Fire Rescue :** ไปบัญชาการที่เกิดเหตุ
 - **ผู้ช่วย 1 Evacuation :** ไปบัญชาการพื้นที่อันตรายที่จำเป็นต้องอพยพ รับมอบงานจากหัวหน้าพื้นที่ (In charge), ตรวจสอบรายชื่อผู้ที่อยู่ในพื้นที่อันตราย, ตรวจสอบการทำงานทีมชีวิต - ติดต่อกับทีมช่างฉุกเฉิน, บริหารจัดการยานพาหนะเพื่อส่งต่อ
 - **ผู้ช่วย 3 Medical :** ไปบัญชาการห้องพยาบาลฉุกเฉิน(ER), วางแผนการเคลื่อนย้ายทรัพยากรสำคัญและอุปกรณ์ช่วยชีวิต ตรวจสอบการทำงานทีมเคลื่อนย้ายทรัพยากร-กู้ชีพ และทีมรักษาความสงบจราจร
 - **ทีม 4 ดับเพลิง-กู้ภัย :** ทีมในพื้นที่เกิดเหตุ - ระงับเหตุ ป้องกันการติดต่อลูกกลม ช่วยเหลือผู้ประสบเหตุทันทีโดยไม่เสี่ยง
: **ทีมนอกพื้นที่เกิดเหตุ** - แต่งชุดป้องกันเข้าร่วมระงับเหตุเพลิงไหม้, สารอันตราย Haz Mat ฯลฯ ภายใต้การควบคุมของผู้ช่วย 2 Fire Rescue
 - **ทีม 3 ช่างฉุกเฉิน :** ทีมในพื้นที่ : ตัดไฟ-จ่ายน้ำ ควบคุมก๊าซและสารเคมี เสริมแล้วสนับสนุนทีมอื่น **ทีมนอกพื้นที่** : รอฟังคำสั่งเพื่อขยายการตัดไฟในพื้นที่อันตรายต่อเนื่อง สนับสนุนคนและเครื่องมือ กับทีมในพื้นที่

- **ทีม 2 เช็ควิด-ติดต่อก :** ทีมในพื้นที่ - ย้ายคน(ผู้ป่วย Patient) ที่อยู่ในภาวะอันตรายไปจุดปลอดภัยทันที(ถ้ามี) โดยคำสั่งของหัวหน้า (In charge) , เตรียมอพยพคนไปจุดรวมพลเมื่อประกาศแผนฉุกเฉิน, บริหาร-จัดการคนในพื้นที่ให้สงบ และปลอดภัย
- **ทีมนอกพื้นที่** - ดูแลพื้นที่ของตัวเองให้แน่ใจว่าปลอดภัย แล้วจึงเข้าช่วยเหลือทีมในพื้นที่อันตราย
- **ทีม 6 รักษาความสงบ-จราจร :** ทีมในพื้นที่ - ควบคุมฝูงชนในพื้นที่ไม่ให้แตกตื่นและปลอดภัย, จัดกั้นการจราจรทั้งคนทั้งรถ, ดูแลให้ผู้เข้ามาช่วยเหลือในพื้นที่หยุดบัตรลง ERT Box, เสริมแล้วสนับสนุนทีมอื่น
- **ทีม 5 เคลื่อนย้ายทรัพยากร-กู้ชีพ :** ทีมในพื้นที่ - อยู่ในพื้นที่เพื่อดูแลทรัพยากรสำคัญ เครื่องมือแพทย์ฉุกเฉิน, ช่วยผู้ประสบภัย Casualty
- **ทีมนอกพื้นที่** - ไปเตรียมพร้อมที่ห้องพยาบาลฉุกเฉิน(ER), จัดอุปกรณ์ทางการแพทย์และยา, รถพยาบาล, ปฏิบัติการชำระล้างสารอันตราย (Decon)

เพลิงสงบ

เพลิงลุกลาม (แผนฉุกเฉิน)

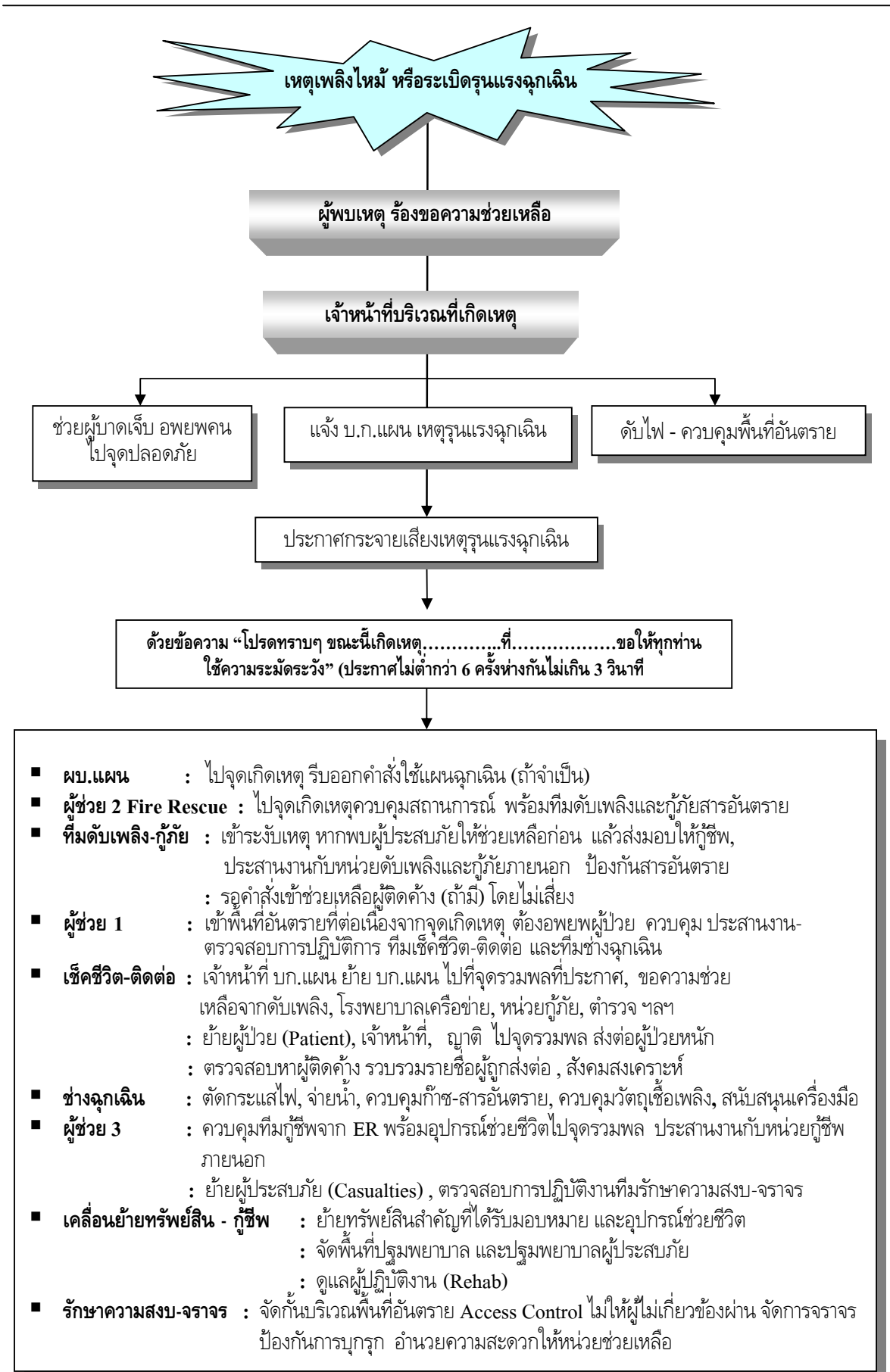
ประกาศยกเลิกแผนเป็นรหัส

Fire Marshal เสนอใช้แผนฉุกเฉิน → ผ.บ.แผน - ออกคำสั่งใช้แผนฯ → ประกาศใช้แผนฉุกเฉิน

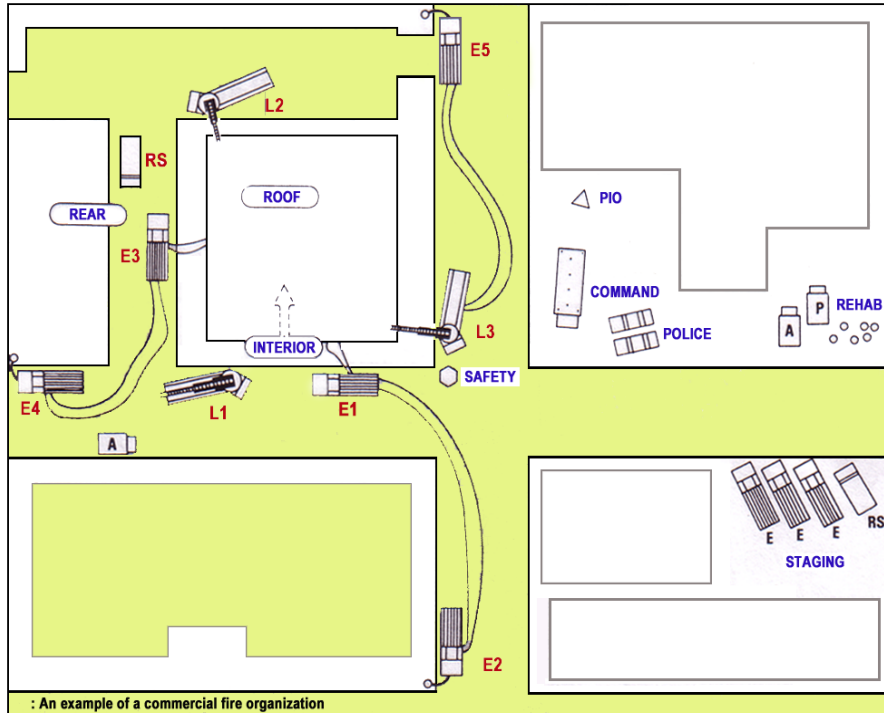
จนท.บก.แผน (ประชาสัมพันธ์)	เช็ควิด-ติดต่อก	ช่างฉุกเฉิน	ดับเพลิง-กู้ภัย	เคลื่อนย้าย-กู้ชีพ	รักษาความสงบจราจร
<ul style="list-style-type: none"> - แจ้งหน่วยดับเพลิง - แจ้งผู้บริหาร - แจ้งองค์กรเครือข่าย - เตรียมโยกย้าย บก.แผนไปจุดรวมพล เพื่อปฏิบัติงานได้คล่องตัวขึ้น - รายงานผู้ช่วย 1 	<ul style="list-style-type: none"> - เคลื่อนย้ายผู้ป่วย - อพยพคนไปที่จุดรวมพล แล้วส่งต่อผู้ป่วย - ตรวจสอบผู้ที่อาจติดค้างในอาคาร แล้วทำเครื่องหมาย - นำบัตรจาก ERT Box มาตรวจสอบ - เช็คนจำนวนคนที่จุดรวมพล และผู้ส่งต่อ - รายงาน ผู้ช่วย 1 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมไฟฟ้าทั้งหมด - สนับสนุนน้ำในการดับเพลิง - ทำลายสิ่งกีดขวาง - เตรียมเครื่องมือช่วยชีวิต - รายงานผู้ช่วย 1 	<ul style="list-style-type: none"> - ปะทะยับยั้งไฟ รอกำลังเสริมจากหน่วยช่วยเหลือภายนอก - นำทางและให้ข้อมูลกับหน่วยช่วยเหลือ - รอคำสั่งเข้าค้นหา ผู้ติด(ถ้ามี) โดยไม่เสี่ยง - รายงานผู้ช่วย 2 	<ul style="list-style-type: none"> - เคลื่อนย้ายทรัพยากรสำคัญที่ได้รับมอบหมาย - เตรียมการปฐมพยาบาล - รายงานผู้ช่วย 3 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดระบบจราจรทั้งภายใน และภายนอก - อำนวยความสะดวกให้หน่วยช่วยเหลือ - ตรวจสอบคนเข้า-ออก - ดูแลทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายมา - ประสานงานกับตำรวจ - รายงานผู้ช่วย 3

เพลิงสงบ

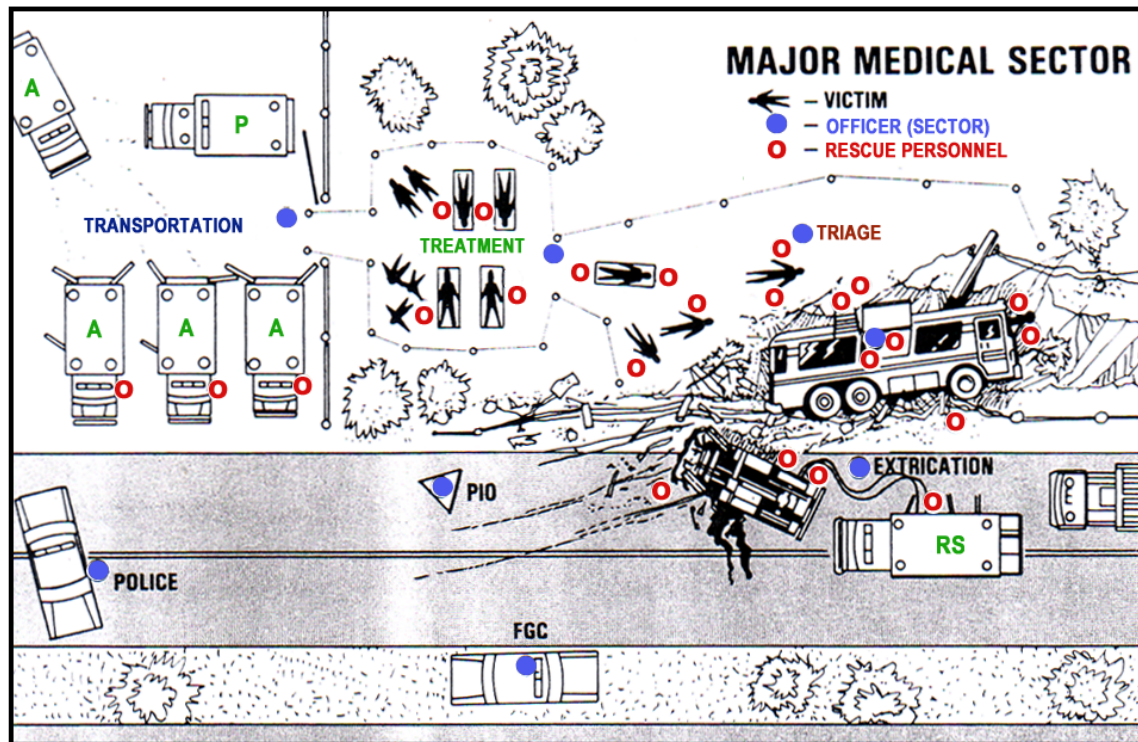
ประกาศเป็นเขตอันตราย → ตั้งกรรมการสอบสวน → พิสูจน์ → ปรับปรุงพื้นที่

ตัวอย่าง การจัดตำแหน่งทีมฉุกเฉินในพื้นที่เหตุเพลิงไหม้ อาคารสาธารณะ

ความหมายอักษรย่อ
 A = Ambulance รถพยาบาล
 E = Engine รถดับเพลิงที่มีน้ำอยู่ในตัว
 L = Ladder รถดับเพลิงที่มีบันได
 COMMAND = กองบัญชาการแผนฉุกเฉินในพื้นที่
 PIO = (Public Information Officer) ประกาศกระจายเสียง, ติดต่อ, ประชาสัมพันธ์
 POLICE = ตำรวจ, รักษาความสงบ-จราจร
 INTERIOR = ทีมปฏิบัติการภายในอาคาร ต้องเชี่ยวชาญ พร้อมมีอุปกรณ์ ป้องกันอย่างดี
 RS = Resource Sector สนับสนุนอุปกรณ์กู้ภัย
 REAR = ทีมสนับสนุนในที่เกิดเหตุ
 ROOF = ทีมปฏิบัติการจากด้านบน
 REHAB = พื้นที่พักฟื้นของผู้ปฏิบัติงาน
 SAFETY = ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ให้คำแนะนำ IC.(ผบ.แผน) เพื่อให้การดำเนินงานปลอดภัยที่สุด
 STAGING = ทีมสนับสนุนนอกที่เกิดเหตุ (กองหลัง)

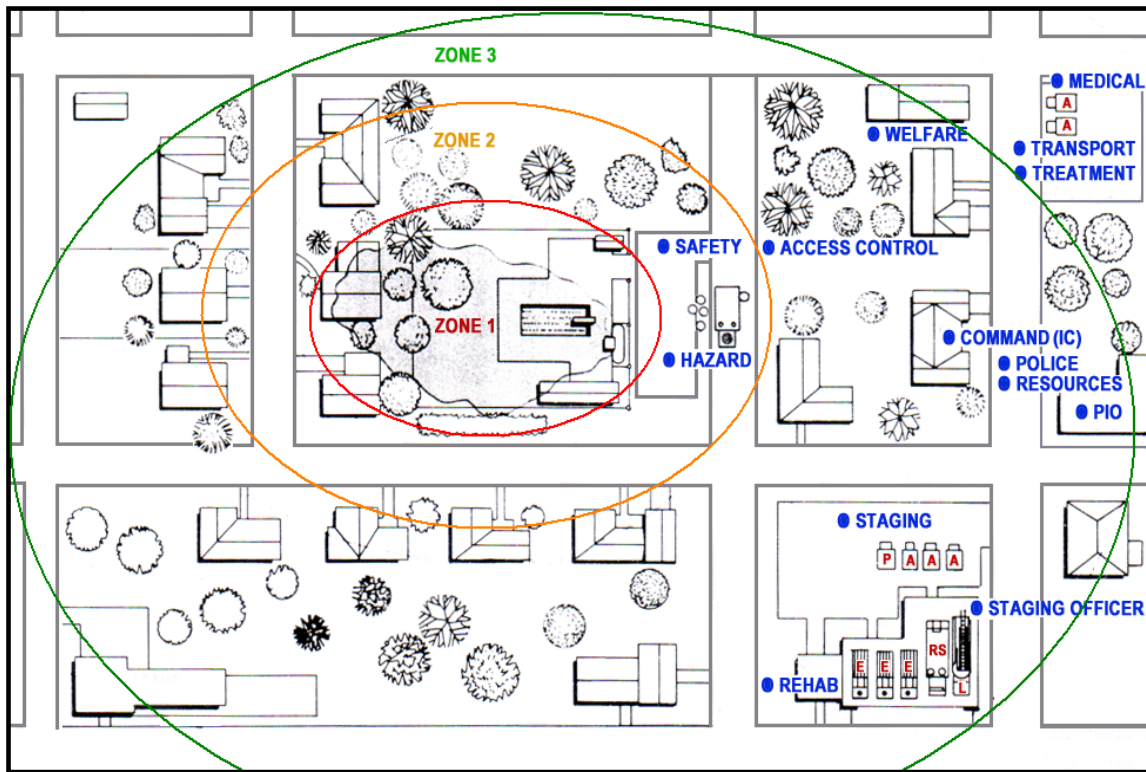
: An example of a major medical organization.

ตัวอย่างการจัดตำแหน่งทีมฉุกเฉินในพื้นที่เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์

ความหมายอักษรย่อ

EXTRICATION = บริเวณปฏิบัติการให้ผู้ประสบภัยหลุดพ้นอันตราย
 FGC (IC) Incident Commander = ผบ.แผน (ผู้บัญชาการแผนฉุกเฉิน)
 RESCUE PERSONNEL = ผู้เข้าช่วยเหลือ
 TRANSPORTATION = บริเวณส่งต่อผู้ประสบภัย

TREATMENT = บริเวณปฏิบัติการช่วยเหลือ
 TRIAGE = บริเวณคัดกรองผู้ประสบภัย
 OFFICER (SECTOR) = หัวหน้า หรือทีมตรวจสอบ
 VICTIM = ผู้ประสบภัย

: An example of a hazardous materials (Hazmat) organization.

ตัวอย่างการจัดตำแหน่งทีมฉุกเฉินในพื้นที่เกิดเหตุสารอันตราย

ZONE 1 สีแดง คือบริเวณจุดเกิดเหตุ (Immediate Danger Area) อันตรายมาก กั้นเขตอย่างรัดกุม ผู้ปฏิบัติการต้องมีอุปกรณ์ป้องกัน และมีความเชี่ยวชาญ ต้องอพยพคนออกทันที

ZONE 2 สีเหลือง คือ พื้นที่อันตราย (Danger Area) อันตรายรองลงมา แต่อาจมีความรุนแรงขยายตัวออกมาได้ ต้องควบคุมและเฝ้าระวัง อพยพคนตามคำสั่งของ IC มีการกั้นเขตด้วย

ZONE 3 สีเขียว คือ พื้นที่เสี่ยง (Risk Area) มีอันตรายน้อย พอเพียงการจัดตั้งทีมช่วยเหลือต่างๆได้ อาทิ COMMAND, STAGING, REHAB

นอก ZONE 3 สีขาว คือ พื้นที่ปลอดภัย เพื่อจัดตั้งทีม MEDICAL, TRANSPORT, TREATMENT

ความหมายอักษรย่อ

HAZARD - ทีมจัดการสารอันตราย (ดับเพลิง-กู้ภัย)

ACCESS CONTROL - ทีมจำกัดพื้นที่และจราจร (รักษาความสงบ-จราจร)

WELFARE - ประชาสงเคราะห์ (เช็ควีวีดี-ติดต่อ)

MEDICAL - ทีมบริการทางการแพทย์ (เคลื่อนย้ายทรัพยากร-กู้ชีพ)

**2. มาตรฐานความปลอดภัย (Safety) สุขภาพ (Health) และสิ่งแวดล้อม (Environment)
ASIA-SHE (ดูรายละเอียด A38)**